

Onderzoeksvraag

Omdat de duurzame implementatie van technologie in organisaties voor gehandicaptenzorg achterwege blijft, heeft van 2019 t/m 2022 de Innovatie-impuls Gehandicaptenzorg (IIG-1) plaatsgevonden. Doel was en is dat het gebruik van technologie vanzelfsprekend wordt in de zorg voor mensen met een beperking. Dat lukt alleen als de technologie aansluit bij de vragen en behoeften van mensen met een beperking. Dat betekent: vanaf de start samenwerken met cliënten en naasten.

Hoe verliep het proces van formulering van een zorginhoudelijk vraagstuk?

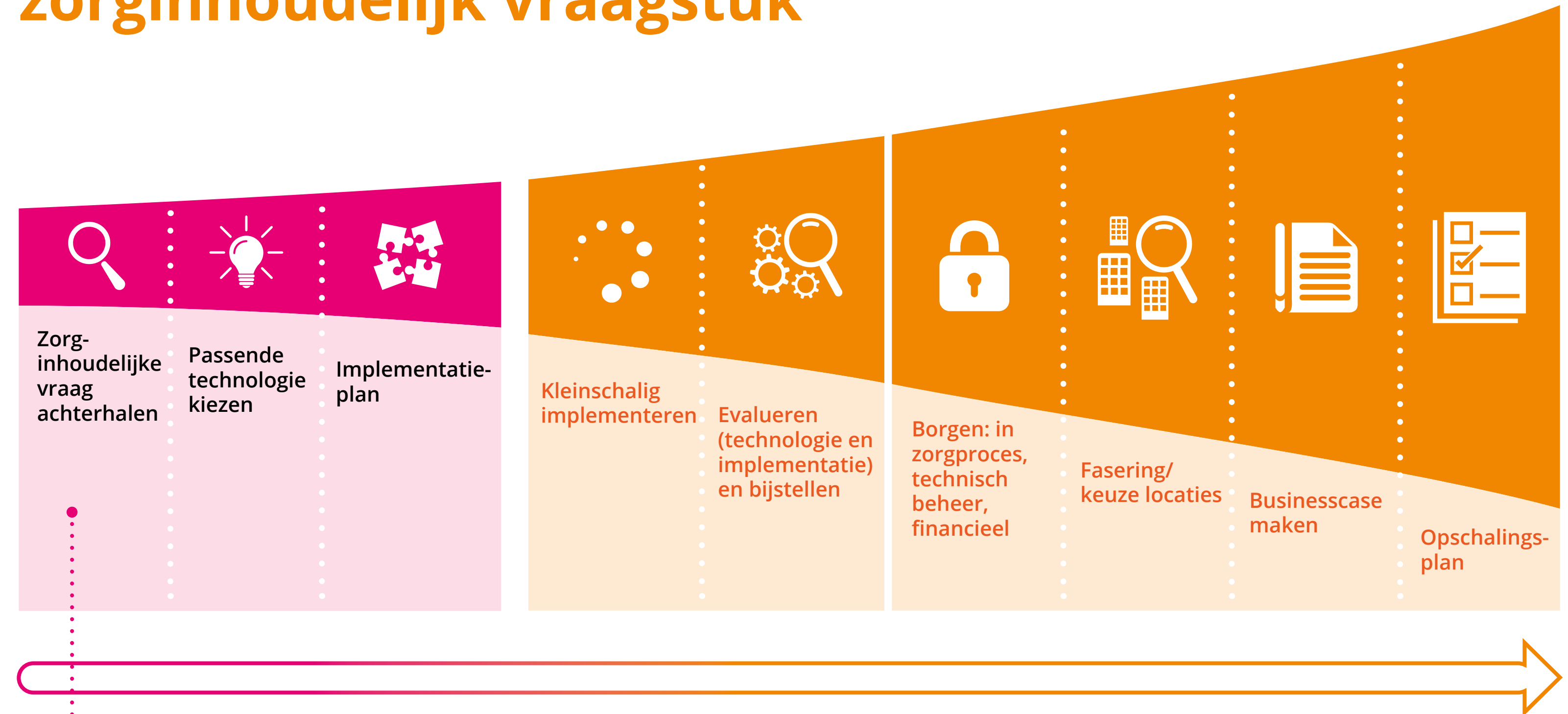
Over het onderzoek

- Periode 2019-2020, de kwartiermakersfase van IIG-1
- 39 organisaties in kwartiermakersfase, variatie in omvang en ervaring met technologie
- Analyse van informatie van aanmeldingsbrieven, websites, presentielijsten
- Analyse van verslaglegging van >200 activiteiten in de zorgorganisatie
- Interviews met alle 15 implementatieadviseurs van Vilans en Academy Het Dorp

Volledig artikel: [‘Duurzame implementatie van technologie in de gehandicaptenzorg: Over deelnemers, vraagstukken en ervaringen uit de kwartiermakersfase van de Innovatie-impuls.’](#) NTZ, Nederlands Tijdschrift voor de Zorg aan mensen met verstandelijke beperkingen, 2021, 47(2), 66-75.

Agnes van der Poel, Nienke Vos, Hendrik Buimer, Minke ter Stal, Sanne van der Weegen, Marieke Gielissen en Brigitte Boon

Duurzame implementatie begint bij een zorginhoudelijk vraagstuk

Kwartiermakersfase

Doel:

Systematische voorbereiding op duurzame implementatie van technologie.

Implementatiefase

Formulering van relevant zorginhoudelijk vraagstuk

- Bottom-up, vanuit het perspectief van de cliënt: "Ik, cliënt A, wil dat..."
- Samen met cliënten en/of naasten, bijvoorbeeld in een focusgroep, design thinking sessie, huiskamergesprek, individuele interviews en/of gesprek in cliënten- of verwantenraad. Vaak waren begeleiders daarbij aanwezig.
- In een iteratief proces. Ook met informatie uit cliënttevredenheidsonderzoeken. Soms was het cliëntperspectief opgehaald bij zorgverleners.
- Geeft duidelijkheid over in welk zorg- of werkproces de technologie geïmplementeerd moet worden.

Borging & opschaling

Vraagstukken dagstructuur:

- overzichtelijk maken van de dagplanning van en voor cliënten;
- daginvulling, bijvoorbeeld door stimulerende activiteiten

Voorbeeld van vraagstuk geformuleerd vanuit cliënt:

'Ik wil zo zelfstandig mogelijk leven. Daarbij heb ik hulp nodig, maar ik vind het vervelend als begeleiders mij steeds moeten herinneren aan dagelijkse taken of zaken. Ik wil mijn leven kunnen leiden zonder dat begeleiding mij steeds moet herinneren.'

Cliënten: mensen met (L)VB, NAH, EMB, LB

Vraagstukken zelfredzaamheid:

- interactie tussen cliënt en begeleider;
- gezond eten;
- zelfstandig reizen

Voorbeeld van vraagstuk geformuleerd vanuit cliënt:

'Hoe kan ik op ieder gewenst moment een (praktische) vraag stellen (aan de begeleiders) en inzicht hebben in de voortgang van de vraag en wie, waarin, wat doet.'

Cliënten: vooral mensen met LVB, ook met MVB/EVB en NAH

Vraagstukken sociaal contact:

- bevorderen van sociale interacties en beweging;
- stimuleren van en verlagen van drempels om (sociale) activiteiten te ondernemen

Voorbeeld van vraagstuk geformuleerd vanuit cliënt:

'Ik wil graag meer sociale activiteiten met medebewoners, omdat ik op deze manier in beweging blijf waardoor ik beter in mijn vel zit.'

Cliënten: mensen met (L)VB

Vraagstukken veiligheid en zelfredzaamheid in de woning:

- zelfstandig en veilig wonen met domotica (huisbediening en/of alarmering/ zorgoproepen), met specifieke aandacht voor de nacht, minder vallen, ongestoorde zorgmomenten

Voorbeeld van vraagstuk geformuleerd vanuit cliënt:

'Hoe kan ik zelfstandig de gordijnen open en dicht doen, de voordeur en balkondeur open en dicht zetten, de lampen aan- en uitzetten en de verwarming bedienen, met als doel meer eigen regie in mijn woning?'

Cliënten: mensen met LVB, MEVB/EVB, NAH en LB

Vraagstukken begrepen worden en spanning reguleren:

- signaleren van spanning en het omgaan daarmee en/of het verminderen van spanning, door cliënten;
- betere signalering en begrip van wilsuitingen

Voorbeeld van vraagstuk geformuleerd vanuit cliënt:

'Ik wil zelf om kunnen gaan met mijn gevoelens van spanning. Ook als ik onderweg ben en er geen behandelaar in de buurt is.'

Cliënten: mensen met LVB, EVB en ASS

Vraagstukken lekker slapen worden:

- monitoren van slaapgedrag + passende interventies;
- 's nachts makkelijk de weg (terug) kunnen vinden naar toilet of bed;
- zelfstandig beter slapen;
- balans ontspanning/alertheid op de dag

Voorbeeld van vraagstuk geformuleerd vanuit cliënt:

'Hoe kan ik beter of lekkerder slapen? Wat kan mij daarbij helpen en welke mensen die om mij heen staan kunnen helpen?'

Cliënten: mensen met LVB tot EVB

Voorbeelden van vraagstukken vanuit de cliënt geformuleerd

Dag-structuur

Begrepen worden en spanning reguleren

Lekker slapen

Veiligheid en zelfredzaamheid in de woning

Sociaal contact

Zelfredzaamheid

Positieve ervaringen en aanbevelingen

Verandering in denkwijze, vanuit cliëntperspectief

Het betrekken van cliënten en naasten was niet altijd gemakkelijk en vanzelfsprekend, en bleek een continu aandachtspunt. Gebruik instrumenten die richting geven aan cliëntenparticipatie, waaronder de handreiking [Meepraten en meebeslissen over technologie](#).

Proces van vraagverheldering

Het zorginhoudelijke vraagstuk werd stapsgewijs en iteratief ontrafeld, aangescherpt, onderbouwd en verduidelijkt. Voor veel organisaties betekende dit een nieuwe manier van werken.

In kaart brengen van ICT-infrastructuur en organisatiecontext

Hierdoor werden specifieke randvoorwaarden onontkoombaar duidelijk, denk aan draagvlak, (digi)vaardigheden en samenwerking.

Alle kennis en ervaringen uit de kwartiermakersfase en implementatiefase zijn gebundeld in de [Innovatie-Route](#).

[Innovatie-impuls 2](#) is een programma van Vilans in samenwerking met Academy Het Dorp en wordt gesubsidieerd door het ministerie VWS als onderdeel van Toekomstagenda 'Zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking'.